

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2021-09-03

Ärendenummer
NV-06678-21

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över promemorian Regeringsprövning av kalkstenstäckter i undantagsfall (M2021/0160)

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket bedömer att förslagen i promemorian behöver kompletteras för att uppfylla EU-rättsliga krav.

Naturvårdsverket anser att det av författningskommentaren på ett tydligare sätt bör framgå att en förutsättning för undantag från kraven på miljöbedömning är att målen i MKB-direktivet uppfylls.

Naturvårdsverket bedömer att det i bestämmelsen med krav på tillgängliggörande bör framgå hur handlingarna ska tillgängliggöras för att uppfylla en miniminivå på tillgängliggörande. Regeringens beslut om undantag från miljöbedömning måste också tillgängliggöras vid en tidpunkt som ligger före beslut om tillstånd, vilket bör förtydligas i lagtexten.

Naturvårdsverket bedömer att det måste införas ett tydligt lagstöd för att ta in frågor om artskyddsdispens i regeringsprövningen, då 21 kap. 3 § miljöbalken gäller för domstol och inte för regeringen.

Naturvårdsverket anser att det finns oklarheter i regeringens processuella behörighet att pröva Natura 2000-tillstånd som första instans och att tydlig rättslig grund bör införas då det är frågan om genomförande av bindande EU-rättsliga krav.

Vidare bör regeringen överväga om det kan finnas behov av att meddela sådana särskilda villkor för att tillgodose allmänna intressen som avses i miljöbalken 17 kap. 7 §. Promemorian saknar en sådan analys.

Naturvårdsverket saknar även i promemorian en analys av på vilket sätt regeringen har säkerställt att tillståndsprövningen och eventuellt tillståndsbeslut fullt ut överensstämmer med Århuskonventionen.

Promemorian saknar slutligen en analys av sanktioner, vilket gör det svårt att bedöma om det behövs följdändringar i 29 kap, särskilt avseende 29 kap. 4 § miljöbalken.

Skäl

Giltighetstid på det tillstånd som kan beviljas av regeringen

Naturvårdsverket noterar att det i den föreslagna 17 a kap. 1 § inte anges någon längsta tid för det tillstånd som regeringen kan besluta om med anledning av en ansökan om tidsbegränsat tillstånd. Även om de tillfälliga lagändringarna endast föreslås gälla för viss kortare period, framgår av föreslagna övergångsbestämmelser att regeringens beslut kan gälla långt efter att de tillfälliga lagbestämmelserna upphört. Det innebär teoretiskt att regeringen enligt bestämmelsen tillåts att fatta beslut om mycket långa tillstånd. Den kalksten som finns att bryta upp i verksamhetsutövarens täkt är begränsad vilket torde innebära att beslutet endast kommer att gälla viss kortare tid. Det gäller dock endast om brytning sker i viss takt. Såsom framgår av promemorian förutsätter täktverksamhet ofta bland annat bortledning av grundvatten. Följderna som det kan ha för omgivningen kan i stor utsträckning bero på den tid under vilken bortledning sker. Det är därför motiverat att ett tillstånd som innefattar rätt att leda bort grundvatten inte gäller under längre tid än nödvändigt utan att en miljöbedömning har gjorts av följderna på sikt.

Möjlighet till undantag från miljöbedömning

En förutsättning för undantag från kraven på miljöbedömning är att målen i MKB-direktivet uppfylls (art. 2.4 första stycket). Att regeringen beaktat detta framgår av promemorian, men däremot inte av föreslagen författningskommentar. Naturvårdsverket anser att detta är en särskilt viktig aspekt som bör tydliggöras i författningskommentaren.

Tillgängliggörande (4 §)

Naturvårdsverket noterar att i kapitlets 4 § anges krav på tillgängliggörande av beslut. Ett beslut kan tillgängliggöras på en mängd olika sätt, exempelvis genom att diarieföras i Regeringskansliets diarium. Naturvårdsverket anser att regeln bör förtydligas genom att ange tillvägagångssätt för tillgängliggörandet, exempelvis publicering på regeringens webbplats, notis i tidskrift, kungörelse eller liknande.

Möjlighet till artskyddsdispens, Natura 2000-tillstånd i en regeringsprövning m.m.

Naturvårdsverket bedömer att lagförslaget bygger på otydligt lagstöd för vad gäller behörigheten att ta in frågor om artskyddsdispens i regeringsprövningen, om sådana frågor blir aktuella. Detta eftersom 21 kap. 3 § miljöbalken endast gäller för domstol. Huvudregeln för artskyddsdispens är att det är länsstyrelsen som är dispensprövande myndighet (14 och 15 §§ artskyddsförordningen [2007:845]). Mark- och miljödomstolen har genom 21 kap. 3 § miljöbalken möjlighet att ta till sig en sådan prövning. Motsvarande processuell regel finns inte för regeringen. Naturvårdsverket vill därför påpeka att det sannolikt kan behövas en sådan processuell regel, för det fall att tillståndsprövningen aktualiserar krav på artskyddsdispens.

Vad gäller Natura 2000-tillstånd torde regeringen kunna vara en sådan myndighet som har möjlighet att ta till sig en Natura 2000-prövning från länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 29 b § andra stycket miljöbalken. För att en

myndighet ska ta till sig en Natura 2000-prövning krävs också att den som första instans prövar ett tillstånd eller en dispens för samma verksamhet till följd av 9 kap. eller 11–15 kap. miljöbalken. Visserligen omfattas kalkstenstäkter normalt av tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken, samt enligt 11 kap. i den del som utgör vattenverksamhet. I det aktuella specialfallet är dock en prövning tänkt att ske till följd av regler i 17 a kap. miljöbalken. Det är oklart om regeringen då har behörighet att pröva Natura 2000-tillstånd som första instans.

Mot bakgrund av att bestämmelserna om artskydd och Natura 2000 genomför tvingande EU-rätt bör tillståndsprövningen göras på en tydligare rättslig grund varför en särskild bestämmelse som ger regeringen behörighet att pröva frågan bör införas.

Promemorian saknar också en analys huruvida det finns behov för regeringen att kunna föreskriva om sådana särskilda villkor enligt miljöbalken 17 kap. 7 § som behövs för att tillgodose andra allmänna intressen. Om sådana behov finns, måste även denna bestämmelse beaktas i lagförslagen.

Slutligen saknar promemorian en analys av sanktioner, vilket gör det svårt att bedöma om det behövs följdändringar i 29 kap, särskilt avseende 29 kap. 4 §.

Århuskonventionen

Avseende Århuskonventionen samt allmänhetens och sakägares rätt till deltagande och prövning saknar Naturvårdsverket ett resonemang i promemorian huruvida den föreslagna ordningen med prövning hos regeringen uppfyller konventionens krav på allmänhetens deltagande och rätt att delta i beslutsprocesser som har inverkan på miljön. Detta särskilt mot bakgrund av att delar av Århuskonventionen implementeras genom MKB-direktivet och att avsteg görs genom undantagsbestämmelsen.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Kerstin Cederlöf efter föredragning av avdelningschef Ingela Hiltula.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Karolina Ardesjö Lundén, miljöjuristerna Natalié Lindenstrand, Olof Ekström och Eva Nilsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Kerstin Cederlöf

Ingela Hiltula

|

Kopia till:
Christoffer.sheats@regeringskansliet.se
Emma.m.sjoberg@regeringskansliet.se
m.rattssekretariatet@regeringskansliet.se